

Vlaanderen
is materiaalbewust

RAPPORT HANDHAVING ZWERFVUIL AUGUSTUS 2021-MAART 2022

TEAM TERREINCONTROLE

**SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER**

OVAM

WWW.OVAM.BE

OVAM

INHOUD

1	Inleiding.....	3
2	Cijfers	5
2.1	Goed om weten	5
2.2	Aantal dagen handhaving	5
2.3	Aantal bestuurlijke verslagen	6
2.4	Soort overtredingen	7
2.5	Boetes/alternatieve maatregelen	8

1 INLEIDING

In dit rapport leest u wat de zwerfvuilhandhavers van het team Terreincontrole het afgelopen jaar realiseerden.

Sinds de zomer van 2021 is de OVAM mee verantwoordelijk voor de handhaving op zwerfvuil. Uit bevestigingen blijkt dat zwerfvuil in de top 3 staat van de grootste ergernissen. Het is bovendien milieubelastend, onhygiënisch en soms onveilig. Bevoegd minister Zuhair Demir maakte daarom van de daling van de hoeveelheid zwerfvuil een belangrijk beleidsthema. Lokale besturen kunnen die strijd niet alleen aan. Daarom zocht en vond de minister budget bij de verpakkingsector (Fost Plus) om tussen 2021 en 2024 dertig zwerfvuilhandhavers bij de OVAM tewerk te stellen.

Dit rapport bespreekt de eerste maanden van de handhaving. Er waren toen maximaal 10 handhavers actief. Zij zijn geen toezichthouders maar handhaven volgens de GAS-wetgeving. Dat betekent dat ze eerst een opleiding tot GAS-vaststeller volgen en daarna aangesteld worden door de gemeenteraad van elke stad of gemeente waar ze actief zijn. Ze opereren op basis van de bepalingen over zwerfvuil in de lokale politiereglementen, steeds in duo en uiteraard ook 's avonds en in de weekends.

Als patrouille op het terrein trachten ze om overtreders op heterdaad te betrappen. Of hondenuitlaters ook het verplichte hondenpoepzakje bij zich hebben, controleren ze ook. De controles gebeuren in nauwe samenwerking met de lokale besturen. Er wordt gepatrouilleerd in winkelstraten, stopplaatsen van het openbaar vervoer, parken, publieke parkings ... Maar ook tijdens evenementen zoals kermissen, jaarmarkten, festivals of sportwedstrijden zijn ze actief. Kortom, ze richten hun aandacht op alle plaatsen en gebeurtenissen die zwerfvuilgevoelig zijn. De handhavers treden niet op tegen sluikstorten.

Zwerfvuil verschilt duidelijk van sluikstorten. Zwerfvuil is klein afval dat mensen al dan niet bewust op een daarvoor niet bestemde plaats achterlaten. Voorbeelden zijn sigarettenpeuken, kauwgom, etensresten, blikjes, flesjes, snoepverpakkingen, mondmaskers, zakdoekjes, hondenpoepzakjes, kleine zakjes met afval. Waaruit het Vlaamse zwerfvuil zoal bestaat, leest u in het rapport '[Fractietelling zwerfvuil](#).' Uit deze telling blijkt onder meer dat sigarettenpeuken het meest voorkomen.

Naast handhaving kiest de gemeente -al dan niet samen met de Mooimakers- voor sensibilisering en communicatie, aanpassen van de omgeving en de infrastructuur, participatie en het voorkomen van zwerfvuil. Handhaving is dus het sluitstuk.

Als een handhaver een overtreding vaststelt, maakt hij onmiddellijk een bestuurlijk verslag op. Er wordt niet gewerkt met waarschuwingen. Het is de sanctionerend ambtenaar die de bestuurlijke verslagen behandelt en een GAS-boete of een andere sanctie kan opleggen.

2 CIJFERS

2.1 GOED OM WETEN

Officieel startte de OVAM medio 2021 met de handhaving op zwerfvuil.

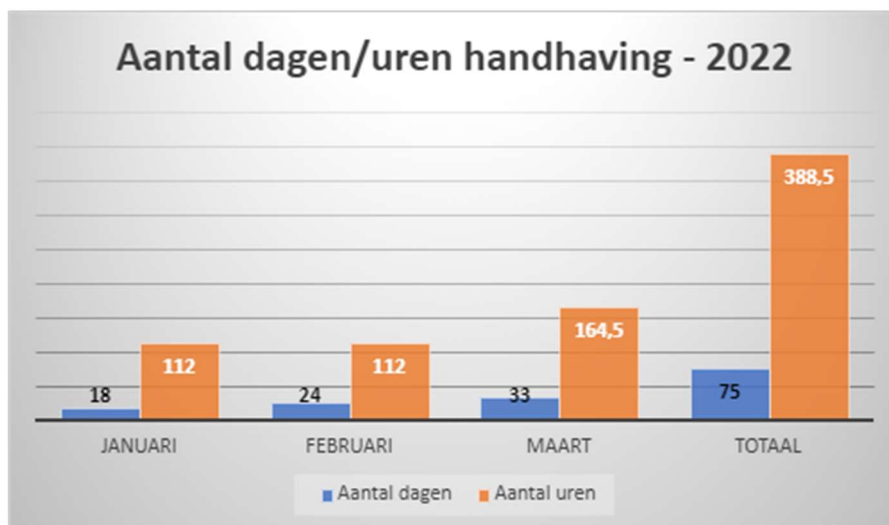
Maar wie wil handhaven op zwerfvuil volgens de GAS-regelgeving moet aan bepaalde voorwaarden voldoen:

- geslaagd zijn voor de opleiding als GAS-vaststeller
- én aangesteld worden op naam door de gemeenteraad van elke stad of gemeente waar de handhaving zal plaatsvinden.

Daarom waren de aangeworven handhavers nog niet op pad tijdens de eerste weken. Wat ze wel deden:

- informeren van de lokale besturen; via brief, mail en telefonisch
- voorbereiden van databanken en documenten voor de registratie van de controles
- houden van intakegesprekken met de gemeenten die interesse toonden

2.2 AANTAL DAGEN HANDHAVING

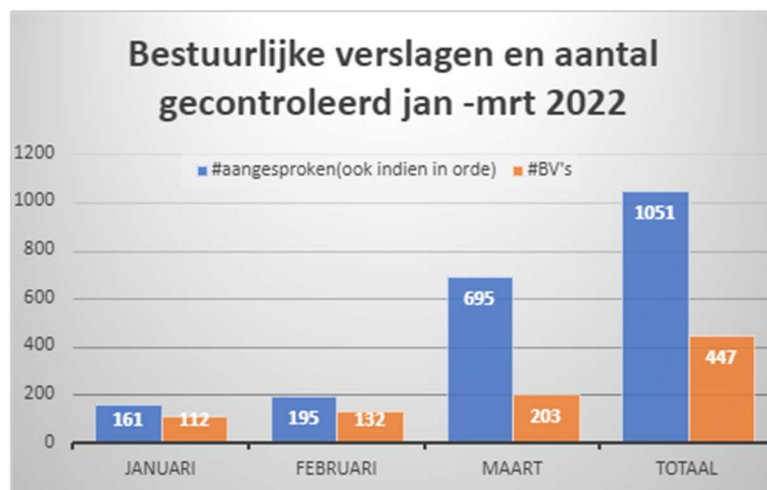

Eind november **2021** startte de effectieve handhaving. De eerste handhavers hadden hun GAS-opleiding afgerond en werden aangesteld bij de eerste gemeenten. In deze opstartfase zijn er een beperkt aantal handhavingsdagen en vaststellingen: 7 handhavingsdagen en 59 bestuurlijke verslagen. Die gingen vooral over het weggooien van sigarettenpeuken.

Sinds begin **2022** gaat het aantal handhavingsdagen in stijgende lijn. We waren actief in 14 steden en gemeenten. Gemiddeld zijn er 4 dagen per week één of meerdere handhavingteams op pad. Er melden zich

steeds nieuwe gemeenten aan, waardoor een goede planning steeds belangrijker wordt. De planning houdt rekening met het aantal beschikbare handhavers, hun eerdere handhavingsservaring, de reistijden, de af te leggen afstanden, het aantal verwachte bezoekers op evenementen Het aantal uren ter plaatse wisselt naargelang de locatie (druk/niet druk, stad/platteland), de reistijd Gemiddeld zijn ze vijf uren ter plaatse, voornamelijk in de namiddag of vroege avond (tot 18 uur). Het aantal uren dat ze handhaven of het moment waarop varieert ook naargelang de vraag. Sommige gemeenten vragen specifiek om handhaving tijdens de middagpauze van de scholen, op de wekelijkse marktdag, aan de stopplaatsen van het openbaar vervoer, tijdens welbepaalde evenementen ...

2.3 AANTAL BESTUURLIJKE VERSLAGEN

Van elke overtreding wordt een bestuurlijk verslag opgemaakt. De sanctionerend ambtenaar heeft 6 maanden de tijd om het dossier te behandelen en al dan niet een GAS-boete of een alternatieve maatregel op te leggen. Het aantal overtredingen dat wordt vastgelegd in een bestuurlijk verslag gaat in stijgende lijn.

Ook de controle op het bijhebben van een hondenpoepzakje hoort tot de taak van de handhaver. Omdat de meeste hondenbezitters wel degelijk in orde zijn hiermee, ligt het aantal gecontroleerde/aangesproken personen hoger dan het aantal opgemaakte bestuurlijke verslagen.

2.4 SOORT OVERTREDINGEN

Het merendeel van de overtredingen gaat over het weggooien van **sigarettenpeuken** (85%).

Mogelijke **verklaringen** hiervoor zijn :

- Een sigarettenpeuk weggooien of uittrappen op de grond is bij vele rokers een diep ingewortelde gewoonte.
- Velen beseffen waarschijnlijk niet eens dat dit een overtreding is.
- Ze zijn makkelijk op heterdaad te betrappen wegens hun herkenbaarheid als roker en de beperkte duurtijd van het roken van een sigaret.

- Tijdens de koude wintermaanden is er minder volk op straat en bijgevolg weinig buitenconsumptie van voeding en drank.
- Door de Corona-maatregelen waren er geen evenementen zoals kerstmarkten, en ook serieuze beperkingen voor de horeca. Het 'buitenleven' viel zowat stil.
- We vermoeden ook dat afval weggooien (peuken uitgezonderd) vooral in het geniep gebeurt en met weinig 'pottenkijkers' in de buurt. Op heterdaad betrappen blijft dus een hele uitdaging.

2.5 BOETES/ALTERNATIEVE MAATREGELEN

Voor uitgebreide resultaten over boetes en alternatieve maatregelen is het nog te vroeg. De sanctionerend ambtenaren hebben zes maanden de tijd om een dossier af te handelen. Uit de eerste resultaten blijkt dat de opgelegde boetes liggen tussen 25 en 120 euro.

